

Fremsat den 11. december 2013 af justitsministeren (Morten Bødskov)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven, lov om retsafgifter og konkursloven

(Sagstilgangen til Højesteret m.v.)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovekendtgørelse nr. 1139 af 24. september 2013, som ændret ved § 1 i lov nr. 1242 af 18. december 2012, foretages følgende ændringer:

1. I § 6, 1. pkt., indsættes efter »byretternes«: »og SØ- og Handelsrettens«.

2. § 20, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. I ankesager i landsretten, der i 1. instans er behandlet under medvirken af sagkyndige, kan retten bestemme, at retten under hovedforhandlingen skal tiltrædes af indtil samme antal sagkyndige, som har medvirket i 1. instans.«

3. I § 225, stk. 2, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) sager mellem erhvervsdrivende, hvor fagkundskab til sø-, land-, luft- og jernbanetransport har væsentlig betydning.«

Nr. 2-4 bliver herefter nr. 3-5.

4. I § 225, stk. 2, nr. 2, der bliver nr. 3, indsættes efter »lov om markedsføring«: », lov om finansiel virksomhed«.

5. § 225, stk. 2, nr. 3, der bliver nr. 4, affattes således:

»4) sager, hvor anvendelsen af varemærkeloven, fællesmærkeloven, designloven, patentloven, lov om brugsmønstre, lov om beskyttelse af halvlederprodukters udformning (topografi), plantenyhedsloven eller ophavsretslovens regulering af rettigheder til brugskunst eller edb-programmer har væsentlig betydning.«

6. I § 225, stk. 2, nr. 4, der bliver nr. 5, ændres »betydning.« til: »betydning, og«.

7. I § 225, stk. 2, indsættes som nr. 6:

»6) sager mellem erhvervsdrivende, hvor anvendelse af lov om markedsføring har væsentlig betydning.«

8. I § 226, stk. 1, indsættes efter »principiell karakter«: »og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt«.

9. § 226, stk. 4, 2. pkt., ophæves.

10. I § 226 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Landsretten påser af egen drift, at betingelserne for henvisning i stk. 1 er opfyldt. Er betingelserne ikke opfyldt, afviser landsretten at behandle sagen i 1. instans og sender sagen til byretten til fortsat behandling. Landsrettens afgørelse træffes ved kendelse.«

11. § 227 affattes således:

»§ 227. Byretten kan efter anmodning fra en part henvise en sag vedrørende ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte til behandling ved SØ- og Handelsretten, hvis sagen er af principiell karakter, og fagkundskab til arbejdsmarkedsforhold har væsentlig betydning.

Stk. 2. Byretten kan efter anmodning fra en part henvise en sag om ophavsret, som ikke er omfattet af § 225, stk. 2, nr. 4, til SØ- og Handelsretten, hvis sagen er af principiell karakter, og fagkundskab til erhvervsforhold har væsentlig betydning.

Stk. 3. Reglerne i § 226, stk. 2-4, finder tilsvarende anvendelse.«

12. I § 253, stk. 4, indsættes efter 2. pkt.:

»For afgørelser, der er truffet af SØ- og Handelsretten, indgives anmodningen om tilladelse til landsret eller Højesteret efter reglerne i § 368, stk. 4 og 5, og § 392 a.«

13. I § 368, stk. 3, udgår »og af SØ- og Handelsretten«.

14. I § 368 indsættes efter stk. 3 som nye stykker:

»Stk. 4. Domme, der er afsagt af SØ- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret eller landsret. Anke kan ske til Højesteret, hvis sagen er af principiell karakter og har

generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans. Anke til landsret sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 5. Når en part anker en dom afsagt af Sø- og Handelsretten til landsret, har andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i stk. 4, 2. pkt., er opfyldt. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Stk. 6. Højesteret påser af egen drift, at betingelserne i stk. 4, jf. stk. 5, for anke til Højesteret er opfyldt. Er betingelserne for anke til Højesteret ikke opfyldt, afviser Højesteret anken ved kendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 4, kan sagen herefter inden den ordinære ankefrists udløb, eller, hvis den ordinære ankefrist udløber inden 2 uger, inden 2 uger efter afsigelsen af Højesterets kendelse om ankens afvisning, indbringes for landsretten. Indbringes sagen senere, finder § 372, stk. 2, 3.-7. pkt., tilsvarende anvendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 5, fortsættes sagens behandling ved landsretten.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 7 og 8.

15. I § 368, *stk. 5*, der bliver *stk. 8*, udgår »til Højesteret«.

16. I § 368 indsættes som *stk. 9*:

»*Stk. 9.* Ved særskilt anke af en bestemmelse om sagsomkostninger i en dom, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, finder *stk. 4-6* tilsvarende anvendelse.«

17. § 372, *stk. 1*, affattes således:

»Ankefristen er 4 uger ved anke fra byret til landsret og 8 uger ved anke fra landsret til Højesteret. Ankefristen er 8 uger ved anke fra Sø- og Handelsretten til Højesteret eller til landsret. Fristen regnes fra dommens afsigelse.«

18. I § 392, *stk. 1*, udgår »eller af Sø- og Handelsretten«.

19. I § 392 indsættes efter *stk. 1* som nyt stykke:

»*Stk. 2.* En kendelse om afvisning, der afsiges af en landsret efter § 226, *stk. 5*, kan kæres til Højesteret.«

Stk. 2 bliver herefter *stk. 3*.

20. I § 392, *stk. 2, 1. pkt.*, som bliver *stk. 3, 1. pkt.*, udgår »eller Sø- og Handelsrettens«.

21. Efter § 392 indsættes:

»§ 392 a. Kendelser og beslutninger, der afsiges af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253, kan kæres til landsretten, hvis landsretten tillader det, jf. § 253, *stk. 4*.

Stk. 2. I andre tilfælde kan Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om karettilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.«

22. I § 427, *stk. 2*, ændres »Østre Landsret.« til: »den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.«.

23. I § 762, *stk. 2, nr. 2*, indsættes efter »225, jf.«: »§ 216, *stk. 2*,«.

§ 2

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 519 af 28. maj 2013, foretages følgende ændring:

1. I § 8 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Afvises anke af Højesteret efter retsplejelovens § 368, *stk. 6*, jf. *stk. 4*, svares ikke ny afgift, hvis den, der har indbragt sagen for Højesteret, derefter rettidigt indbringer sagen for landsretten.«

§ 3

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 217 af 15. marts 2011, som ændret ved § 1 i lov nr. 429 af 1. maj 2013, foretages følgende ændring:

1. I § 254 ændres »§ 392, *stk. 2*,« til: »§ 392, *stk. 3*,«.

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. februar 2014.

Stk. 2. Loven finder alene anvendelse på afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden. For afgørelser truffet før lovens ikrafttræden finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 3. Reglerne om retternes saglige kompetence, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3-11, finder anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden.

§ 5

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog *stk. 2*.

Stk. 2. § 3 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets udformning
 - 2.1. Sagstilgangen til Højesteret
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Underudvalgets overvejelser om sager behandlet af landsret som 1. instans
 - 2.1.3. Underudvalgets overvejelser om sager behandlet af SØ- og Handelsretten som 1. instans
 - 2.1.4. Underudvalgets overvejelser om ændring af SØ- og Handelsrettens kompetenceområde
 - 2.1.5. Hovedudvalgets overvejelser
 - 2.1.6. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.2. Konsekvensændring af reglerne om varetægtsfængsling
3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder mv.
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1. I tilknytning til aftalen om finansloven for 2012 blev det besluttet at igangsætte en række tværministerielle analysearbejder på domstolenes område med det formål at afdække mere langsigtede muligheder for bl.a. regelændringer og reformer i domstolssystemet, der understøtter effektiv opgavevaretagelse.

Justitsministeriet har på den baggrund bl.a. nedsat Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene. Udvalget skal belyse behovet og mulighederne for at foretage tilpasninger af domstolenes virkemåde, for så vidt angår behandlingen af civile sager ved byretterne, landsretterne og Højesteret.

Lovforslaget bygger på et delnotat om sagstilgangen til Højesteret, som er afgivet af udvalget i juli 2013.

Udvalget afgav i juli 2013 desuden et delnotat om adgangen til appel i civile sager. Forslagene i dette notat vil indgå i et samlet lovforslag om udmøntning af udvalgets arbejde, som forventes fremsat i februar 2014.

1.2. Ved domstolsreformen er det forudsat, at centrale elementer i Højesterets opgaver er at sikre retsenheden og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. Derimod bør Højesterets ressourcer som udgangspunkt ikke benyttes til at behandle sager, hvis udfald i det væsentlige afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår rets anvendelse på

områder, hvor de principielle retsspørgsmål allerede er afklaret.

Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene nedsatte et underudvalg om sagstilgangen til Højesteret på baggrund af, at Højesteret har peget på, at reformens mål om, at Højesterets ressourcer koncentrerer om behandlingen af principielle sager, ikke er nået for de civile ankesager. Der peges i den forbindelse navnlig på, at en del af de sager, der er behandlet af landsretterne som 1. instans eller af SØ- og Handelsretten, efter formålet med domstolsreformen ikke burde behandles af Højesteret.

SØ- og Handelsretten har i tilknytning hertil peget på en række forhold vedrørende den fri ankeadgang fra SØ- og Handelsretten til Højesteret.

Lovforslaget bygger på anbefalingerne fra underudvalget om sagstilgangen til Højesteret, som Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene har tilsluttet sig, og er i det væsentligste udformet i overensstemmelse med underudvalgets lovudkast.

Lovforslaget indeholder en række forslag vedrørende anke af sager behandlet af landsret som 1. instans og sager behandlet af SØ- og Handelsretten som 1. instans, som har til formål at skabe større sikkerhed for, at de sager, der indbringes for Højesteret, er egnede til at sikre, at Højesteret fortsat kan indtage den helt centrale rolle i det samlede domstolssystem, som er tiltænkt med domstolsreformen.

Der foreslås følgende for så vidt angår sager behandlet af landsret som 1. instans:

- Bestemmelsen i retsplejelovens § 226 om henvisning af principielle sager fra byret til landsret til behandling i 1. instans ændres således, at det præciseres i bestemmelsen, at en sag kan henvises, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.
- Der indføres adgang til at kære også byrettens kendelser om henvisning.
- Der indføres adgang for landsretten til at afvise en henvisning, der ikke opfylder de krav, der fremgår af retsplejelovens § 226 i den ændrede formulering. Landsrettens afvisning af en henvisning kan kæres til Højesteret uden tilladelse.
- Landsretterne samler modtagelsen af henviste sager i en enkelt afdeling i hver landsret med det sigte at øge koordineringen af henvisninger. De pågældende afdelinger koordinerer løbende henvisningspraksis ved drøftelser landsretterne imellem og med Højesteret.

Med hensyn til sager behandlet af Sø- og Handelsretten som 1. instans foreslås følgende:

- Sager behandlet af Sø- og Handelsretten som 1. instans kan ankes til Højesteret eller til landsret.
- Anke kan ske til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller der foreligger andre særlige grunde til ankebehandling i Højesteret som 2. instans. Anke kan i øvrigt ske til landsret.
- Hvis Højesteret finder, at en anke til Højesteret ikke opfylder de nævnte betingelser for at anke til Højesteret som 2. instans, afviser Højesteret anken. Sagen kan herefter inden 2 uger indbringes for landsret. I tilknytning hertil foreslås en mindre ændring af retsafgiftsloven, så der ikke skal betales retsafgift på ny, hvis sagen indbringes for landsretten inden for fristen.
- Sø- og Handelsrettens kompetence til at behandle civile sager i 1. instans udvides med nogle sagsområder, der har nær tilknytning til de sagsområder, som i dag behandles af Sø- og Handelsretten i 1. instans, og bestemmelsen i retsplejelovens § 227 om henvisning af visse principielle sager fra byret til Sø- og Handelsretten ændres således, at den fremover alene vedrører sager om ansættelsesforhold og visse sager om ophavsret.

1.3. Lovforslaget indeholder desuden en konsekvensændring af reglerne om varetægtsfængsling som følge af lov nr. 633 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v. (Seksualforbrydelser).

2. Lovforslagets udformning

2.1. Sagstilgangen til Højesteret

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Med lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (politi- og domstolsreform) blev der gennemført en række omfattende ændringer af domstolens organisation og virksomhed.

Med reformen blev der bl.a. gennemført en ændring af instansordningen, så byretterne er den almindelige førsteinstans i alle civile sager, mens de overordnede retters ressourcer koncentrerer sig om behandlingen af principielle sager og appelsager.

Retsplejeloven indeholder i kapitel 21 reglerne om retternes saglige kompetence i civile sager, dvs. regler om, ved hvilken ret – byret, landsret eller Sø- og Handelsretten – en civil sag skal behandles i 1. instans. Retsplejelovens § 224 fastslår hovedreglen, hvorefter civile sager som udgangspunkt behandles ved byretten i 1. instans.

Byretten kan efter anmodning fra en part henvide sagen til behandling ved en landsret som 1. instans, hvis sagen er af principiel karakter, jf. retsplejelovens § 226, stk. 1. Efter stk. 2, 2. pkt., kan henvisning ikke ske i sagstyperne, der er omfattet af kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44 (de såkaldte indispositive sager om bl.a. ægteskab og forældremyndighed, faderskab og værgemål).

Det fremgår af bemærkningerne til lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform), jf. lovforslag nr. L 168, § 1, nr. 77, (forslag til retsplejelovens § 226), at henvisning til landsretten bør undlades, hvis sagen uanset sin principielle karakter ikke kan siges at have en sådan generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller en sådan væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, at sagen bør kunne indbringes for Højesteret som 2. instans uden særlig tilladelse.

Efter retsplejelovens § 226, stk. 4, træffes afgørelse af, om sagen skal henvises eller ikke, ved kendelse. En kendelse, hvorved sagen henvises, kan ikke indbringes for højere ret.

Domme, der er afsagt af en byret, kan som hovedregel frit ankes til landsretten. Domme afsagt af en landsret som 1. instans efter henvisning af sagen fra byretten og domme afsagt af Sø- og Handelsretten, herunder efter henvisning af sagen fra byretten, kan frit ankes til Højesteret.

Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan kun indbringes for Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Efter retsplejelovens § 371, stk. 1, kan appeltilladelse meddeles, hvis sagen er af principiel karakter.

2.1.1.2. Visse sagstyper behandles af Sø- og Handelsretten som 1. instans. Sø- og Handelsretten er en ordinær domstol, som er specialiseret, og i første instans behandler de sagstyper, som er opregnet i retsplejelovens § 15, stk. 2, § 225 og § 227.

Det gælder for nogle sager, at de skal behandles ved Sø- og Handelsretten, mens det for andre sager gælder, at de kan

behandles ved Sø- og Handelsretten, medmindre parterne har aftalt andet.

Efter retsplejelovens § 225, stk. 1, behandler Sø- og Handelsretten således sager om

- EF-varemærker, jf. varemærkelovens § 43 a.
- EF-design, jf. designlovens § 42.

Efter retsplejelovens § 15, stk. 2, behandler Sø- og Handelsretten desuden følgende sager:

- Forbudssager om EF-varemærker, jf. varemærkelovens §§ 43 c og 43 d.
- Forbudssager om EF-design, jf. designlovens § 43.
- Sager om begrænsningsfonde, jf. sølovens kapitel 1.
- Begæringer om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering i de områder, der er henlagt under Københavns Byret, retten på Frederiksberg og retterne i Glostrup og Lyngby, jf. konkurslovens § 4.

For en række sager gælder, at sagen kan anlægges ved (eller efter anmodning fra en part henvises til) Sø- og Handelsretten, medmindre parterne har aftalt byretsbehandling. Det gælder følgende sager, jf. retsplejelovens § 225, stk. 2 og 3:

- Internationale sager, hvor fagkundskab til internationale erhvervsforhold har væsentlig betydning.
- Sager, hvor Forbrugerombudsmanden er part, og anvendelsen af lov om markedsføring eller lov om betalings-tjenester og elektroniske penge har væsentlig betydning.
- Sager, hvor anvendelsen af varemærkeloven, fællesmærkeloven, designloven, patentloven, lov om brugsmødel-ler eller lov om beskyttelse af halvlederprodukters ud-formning (topografi) har væsentlig betydning.
- Sager, hvor anvendelsen af konkurrenceloven har væ-sentlig betydning.

Endelig kan byretten efter retsplejelovens § 227 efter anmodning fra en part henviser en sag, hvor fagkundskab til erhvervsforhold er af væsentlig betydning, herunder vedrørende ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte, til behandling ved Sø- og Handelsretten, hvis sagen er af principiel karakter.

Domme afsagt af Sø- og Handelsretten kan frit ankes til Højesteret.

Afgørelser fra Sø- og Handelsretten i skiftesager om rekonstruktion, konkurs eller gældssanering og om nedlæggelse af forbud appelleres dog til Østre Landsret, jf. konkurslovens § 252. Det samme gælder Sø- og Handelsrettens afgørelser om forbud, jf. retsplejelovens § 427.

2.1.2. Underudvalgets overvejelser om sager behandlet af landsret som 1. instans

2.1.2.1. Der har i Underudvalget om sagstilgangen til Højesteret været enighed om, at der også fremover er behov for en ordning, der tillader, at egnede sager kan behandles i Højesteret som 2. instans, således at parterne undgår en behandling i tre instanser af sager, der allerede efter sagernes karakter bør afgøres endeligt af Højesteret.

En sådan ordning stiller store krav til sagens behandling i 1. instans, og der er enighed i underudvalget om, at en model med henvisning af sager fra byret til behandling i landsret i 1. instans er den mest velegnede mulighed for en sådan ordning.

Underudvalget foreslår, at bestemmelsen om henvisning fra byret til landsret bør præciseres således, at en sag kan henvises, ”hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt”. Vurderingen af, om en sag har principiel karakter forudsættes at være den samme som hidtil. Formålet med forslaget er derfor at præcisere, at det ikke er nok til at henviser en sag, at sagen er principiel. Hvis en principiel sag skal henvises til landsret som 1. instans, skal sagen også have en sådan væsentlig samfundsmæssig rækkevidde, at den bør kunne indbringes for Højesteret uden særlig tilladelse.

2.1.2.2. Det er underudvalgets vurdering, at den foreslåede præcisering af kriterierne for henvisning ikke bør stå alene, hvis der skal skabes større sikkerhed for og koordinering af, at de sager, der indbringes for Højesteret som 2. instans, er egnede til at sikre, at domstolsreformens mål vedrørende Højesterets opgaver og rolle kan nås.

Underudvalget foreslår derfor, at præciseringen af bestemmelsen i retsplejelovens § 226 suppleres med en adgang til at kære en henvisning til landsretten. Efter de gældende regler er der alene mulighed for at kære en afgørelse om ikke at henviser en sag, jf. ovenfor under pkt. 2.1.1.

2.1.2.3. Det forhold, at det meget ofte forekommer, at sagens parter er enige om at begære sagen henvist til landsret, taler for, at landsretten får en mulighed for at afvise en henvisning, hvis denne efter landsrettens opfattelse ikke opfylder betingelserne for henvisning. Underudvalget foreslår derfor indførelse af en sådan adgang for landsret til at afvise en henvisning. Underudvalget foreslår i den forbindelse, at det skal være muligt at kære en sådan kendelse om afvisning til Højesteret uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Underudvalget finder, at det i sagens natur er væsentligt, at landsrettens afgørelse træffes hurtigst muligt, og at parterne orienteres herom. Det har været overvejet, om der bør fastsættes en frist for, hvornår landsrettens afgørelse skal foreligge. I en række tilfælde vil det imidlertid kunne være nødvendigt at indhente yderligere oplysninger mv. hos sagens parter, før landsretten kan træffe sin afgørelse, og det er den overvejende opfattelse i underudvalget, at en sådan generel frist derfor i givet fald ville skulle være på mindst 8 uger (med mulighed for forlængelse). Da dette imidlertid i almindelighed vil være for lang tid, foreslår underudvalget ikke en egentlig frist, men afgørelsen bør træffes hurtigst muligt.

2.1.2.4. Indførelse af en adgang til at kære en henvisning og til at afvise en henvisning, der ikke opfylder betingelserne, vil i sig selv give mulighed for en højere grad af koordine-

ring af praksis om henvisning af sager til behandling i landsretten i 1. instans.

Underudvalget finder det vigtigt, at der sikres en yderligere koordinering af praksis om henvisning af sager til behandling i landsret i 1. instans, hvis der skal skabes større sikkerhed for, at de sager, der indbringes for Højesteret som 2. instans, er egnede til at sikre, at domstolsreformens mål vedrørende Højesterets opgaver og rolle kan nås.

Underudvalget har i den forbindelse overvejet, om en koordinering ville kunne opnås, hvis kompetencen til at beslutte, at en sag henvises fra byret til landsret blev overført til Højesteret, eller hvis kompetencen blev tillagt Procesbevillingsnævnet. Der henvises herom til underudvalgets notat om sagstilgangen til Højesteret s. 21-23.

Underudvalget finder imidlertid, at den nødvendige koordinering mest hensigtsmæssigt og effektivt vil kunne opnås ved en ordning, hvor sagsbehandlingen i landsretterne tilrettelægges således, at henviste sager ved modtagelsen registreres til den samme afdeling i hver landsret, og at disse afdelinger hurtigst muligt tager stilling til, om henvisningen skal afvises.

En sådan tilrettelæggelse af sagsbehandlingen i landsretterne vil medføre, at vurderingen af, om betingelserne for henvisning er opfyldt, koncentrerer hos nogle få landsretsafdelinger, der således vil få et samlet overblik over de sager, hvor Højesteret kan komme til at behandle sagerne som 2. instans. Landsretternes praksis vil kunne fastlægges også i lyset af Højesterets afgørelser af kæremål om landsretternes afvisning af henvisninger, ligesom underudvalget forudsætter, at de landsdommere, der kommer til at varetage denne opgave med at koordinere henvisningspraksis, med mellemrum drøfter denne praksis både med kollegerne i den anden landsret og med repræsentanter for Højesteret.

2.1.3. Underudvalgets overvejelser om sager behandlet af SØ- og Handelsretten som 1. instans

2.1.3.1. Det er Højesterets umiddelbare vurdering af ankesagerne fra SØ- og Handelsretten, at mere end hver anden sag må siges at være uegnet til behandling i Højesteret, og at udfaldet af adskillige af disse sager navnlig beror på en konkret bevismæssig vurdering.

Selv om antallet af ankesager fra SØ- og Handelsretten er begrænset, giver Højesterets vurdering af ankesagernes egnethed til behandling i Højesteret efter underudvalgets opfattelse anledning til at overveje, hvordan man også for så vidt angår sager fra SØ- og Handelsretten kan sikre en højere grad af sikkerhed for, at sagerne er egnede til at nå domstolsreformens mål vedrørende Højesterets rolle. Dette gælder ikke mindst, når man på sagsområder uden for SØ- og Handelsrettens kompetence med samme formål finder behov for at begrænse adgangen til at indbringe principielle sager for Højesteret som 2. instans.

I disse overvejelser må indgå den rolle, som SØ- og Handelsretten er tildelt ved domstolsreformen, og den betydning, som retten og rettens brugere tillægger det forhold, at sager fra retten kan ankes frit til Højesteret. Også hensynet til SØ- og Handelsrettens internationale status og dermed til mulighederne for i internationale samhandelsforhold at kunne vælge dansk værneting må indgå.

2.1.3.2. Underudvalget har overvejet forskellige modeller for, hvordan der vil kunne opnås en højere grad af sikkerhed for, at ankebehandling af SØ- og Handelsrettens sager vil være egnet til at nå domstolsreformens mål vedrørende Højesterets rolle.

Det lægges til grund, at der skal være mulighed for at anke visse afgørelser fra SØ- og Handelsretten til Højesteret som 2. instans. Spørgsmålet er derfor først og fremmest, hvordan man kan tilrettelægge en ordning, der sikrer dette samtidig med, at Højesteret ikke skal belastes af behandlingen af ankesager, der ikke er egnede til behandling i Højesteret. I den forbindelse kan det særligt overvejes, om SØ- og Handelsrettens særlige sagsområde og opgaver kan betyde, at der bør være et lidt bredere kriterium for at tillade anke af domme afsagt af SØ- og Handelsretten til Højesteret som 2. instans.

Underudvalget har således overvejet, om det skal kræve tilsludelse fra Højesteret eller Procesbevillingsnævnet at anke til Højesteret som 2. instans i SØ- og Handelsrettens sager. Det vil imidlertid betyde en fravigelse af toinstansprincippet, hvorfor underudvalget ikke stiller forslag herom. Der henvises nærmere til side 27 i underudvalgets notat om sagstilgangen til Højesteret.

Underudvalget har herudover overvejet muligheden for at behandle nogle af sagerne som ankesager i landsretten som 2. instans. Dette kan tilrettelægges på flere måder. Det er underudvalgets opfattelse, at uanset hvilken model, der måtte blive valgt, vil en delt kompetence mellem Højesteret og landsret ikke være nogen optimal løsning. Det skyldes for det første, at landsretten som den instans, der så normalt vil skulle træffe den endelige afgørelse i en række ankesager fra SØ- og Handelsretten, reelt vil være uden direkte indflydelse på resultatet i de sager, der vil kunne behandles af Højesteret som 2. instans. For det andet vil Højesteret ved behandlingen af de principielle sager være uden kendskab til de overvejelser, der ville fremgå af en dom afsagt af landsretten som den instans, der normalt vil skulle træffe den endelige afgørelse i en række ankesager fra SØ- og Handelsretten. Disse ulemper ved en delt kompetence må imidlertid afvejes over for ulemperne ved, at alle sager skal kunne afgøres af Højesteret.

2.1.3.3. En mulig model er en ordning, hvorefter alle sager ankes til Højesteret, der så vil kunne henvise de sager, som Højesteret ikke selv vil skulle behandle, til landsret.

Fordelen ved en sådan model er, at det herefter formelt vil kunne hævdes, at der fortsat er direkte adgang til anke af alle sager fra SØ- og Handelsretten til Højesteret. Dette tillæg-

ges som nævnt stor betydning af Sø- og Handelsretten og brugerne af denne ret.

Heroverfor står for det første, at en sådan ordning vil påføre Højesteret et unødigt arbejde i de sager, hvor det ikke kan give anledning til tvivl, at sagen ikke vil blive afgjort i Højesteret. En anke til Højesteret vil i sådanne sager efter underudvalgets opfattelse let kunne fremstå som et ”omsøbsdepartement”, og som sådant vil det formentlig også blive opfattet af hovedparten af de involverede advokater.

Det må endvidere indgå i overvejelserne, om man reelt opnår det, man gerne vil med hensyn til Sø- og Handelsrettens status. Hvis virkeligheden bliver den, at et antal afgørelser i sidste ende behandles – og i et eller andet omfang omgøres – af landsretten, forekommer det svært at fastholde et indtryk af, at det er Højesteret, der er ankeinstansen for Sø- og Handelsretten.

2.1.3.4. En anden mulig model er en ordning, hvorefter en dom, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, kan ankes til Højesteret som 2. instans, hvis ankesagen opfylder generelle betingelser svarende til de betingelser, der gælder for henvisning til landsret som 1. instans suppleret med en mulighed for ankebehandling i Højesteret, hvis andre særlige grunde skulle tale herfor. I øvrigt sker anke til landsretten i den kreds, hvor sagen skulle have været anlagt, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- Handelsretten.

Hvis sagen ankes til Højesteret, kan Højesteret afvise anken, hvis ankesagen ikke opfylder de nævnte betingelser for direkte anke til Højesteret.

En sådan ordning vil sikre, at de sager, der skal kunne behandles af Højesteret som 2. instans, kan ankes direkte til Højesteret, hvis parterne ønsker dette. Parterne kan også for disse sagers vedkommende vælge at anke til landsret, hvis man af en eller anden grund måtte foretrække dette.

Hvis Højesteret afviser en anke, vil ordningen kunne tilrettelægges således, at sagen kun skal behandles af landsretten, hvis det ønskes af parterne. For landsretten og parterne betyder det, at valget af landsretten som ankeinstans derfor i alle tilfælde vil være et tilvalg. Det er underudvalgets opfattelse, at denne ordning, der inddrager parterne i sagens videre forløb, må foretrækkes frem for en ordning, hvorefter Højesteret automatisk henviser sagen til landsret.

Modellen vil have den fordel, at Højesteret ikke belastes af mange af de sager, der ikke vil kunne ankebehandles i Højesteret. Modsat åbner ordningen for, at de parter, der gerne vil have Højesterets stillingtagen til ankesagens egnethed til Højesteret, kan få en afgørelse herom. Denne mulighed vil være unik for Sø- og Handelsrettens brugere.

Modellen vil endvidere have den fordel, at man ikke behøver at indsnævre adgangen til at lade en sag indbringe for Sø- og Handelsretten på samme måde, som det ville være påkrævet, hvis behandling af en sag ved Sø- og Handelsret-

ten automatisk indebar en ret til at få ankesagen behandlet i Højesteret.

Underudvalget foreslår i tilknytning hertil, at der i tilfælde, hvor Højesteret afviser anke af en dom fra Sø- og Handelsretten, ikke skal betales retsafgift på ny, hvis den, der har indbragt sagen for Højesteret, derefter rettidigt indbringer sagen for landsretten.

2.1.3.5. Underudvalget peger herunder på, at i fald der indføres mulighed for, at nogle af Sø- og Handelsrettens sager skal kunne behandles som ankesager i landsretten i den kreds, hvor sagen skulle have været anlagt, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- Handelsretten, bør der formentlig overvejes en tilsvarende ændring af de nylyt vedtagne regler om, at Sø- og Handelsrettens afgørelser om forbud eller påbud skal indbringes for Østre Landsret (jf. lov nr. 1387 af 23. december 2012 om ændring af retsplejeloven, lov om retsafgifter, designloven, varemærkeloven, markedsføringsloven og lov om forbud til beskyttelse af forbrugernes interesser (Midlertidige afgørelser om forbud og påbud)).

2.1.3.6. Underudvalget finder, at de betænkeligheder, der er forbundet med en fravigelse af to-instansprincippet, må tillægges betydelig vægt. Underudvalget finder derfor, at den nødvendige tilpasning af reglerne om anke af domme afsagt af Sø- og Handelsretten må ske ved en ordning, der giver mulighed for behandling i to instanser også af de sager, der ikke vil kunne behandles af Højesteret som 2. instans.

Underudvalget finder videre, at en ordning, der giver mulighed for behandling i to instanser også af de sager, der ikke vil kunne behandles af Højesteret som 2. instans, bedst kan tilrettelægges ved at skabe mulighed for, at sådanne sager kan behandles af landsret som 2. instans på den oven for skitserede måde.

2.1.3.7. Et særligt spørgsmål er fastlæggelsen af de betingelser, der skal gælde for, hvornår Højesteret som 2. instans kan afvise at behandle en dom fra Sø- og Handelsretten.

Underudvalget finder, at muligheden for afvisning som det klare udgangspunkt må gælde i det omfang, sagen ikke opfylder de krav, der er opstillet for at henvise en sag fra byret til landsret med deraf følgende adgang til direkte anke til Højesteret. Underudvalget anerkender dog, at der inden for Sø- og Handelsrettens særlige sagsområde kan være sager, hvor der kan siges at være andre særlige grunde, herunder sagens internationale karakter, der vil kunne tale for, at sagen skal kunne afgøres af Højesteret som 2. instans.

Underudvalget foreslår derfor, at det almindelige kriterium for behandling i Højesteret som 2. instans – at sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt – i forhold til sager fra Sø- og Handelsretten suppleres med en mulighed for sådan behandling, når der foreligger ”andre særlige grunde” hertil. Afgørelsen af, om sådanne særlige grunde kan siges at foreligge, vil efter forslaget skulle træffes af Højesteret selv.

Højesteret har således efter forslaget mulighed for i det hele selv at fastlægge en praksis for, hvornår en dom afsagt af SØ- og Handelsretten kan behandles af Højesteret som 2. instans. Dette kan efter underudvalgets forslag ske uden, at Højesterets afgørelse betyder, at to-instansprincippet vil skulle fraviges, hvis Højesteret afviser selv at behandle ankesagen som 2. instans.

Underudvalget finder, at det i sagens natur er væsentligt, at Højesterets afgørelse træffes hurtigst muligt, og at parterne orienteres herom. Det har været overvejet, om der bør fastsættes en frist for, hvornår Højesterets afgørelse skal foreligge. I en række tilfælde vil det imidlertid kunne være nødvendigt at indhente yderligere oplysninger mv. hos sagens parter, før Højesteret kan træffe sin afgørelse, og det er den overvejende opfattelse i udvalget, at en sådan generel frist derfor i givet fald skulle være på mindst 8 uger (med mulighed for forlængelse). Da dette imidlertid i almindelighed vil være for lang tid, fastsættes der ikke en egentlig frist, men afgørelsen bør træffes hurtigst muligt.

2.1.3.8. Særligt om kære af SØ- og Handelsrettens kendelser og beslutninger er det underudvalgets opfattelse, at det ikke vil være hensigtsmæssigt med en delt kompetence mellem Højesteret og landsretten.

Kæremål er ofte af en mere hastende karakter, og den særlige fremgangsmåde, der findes anvendelig for ankesager, er derfor ikke egnet til kæresager. Underudvalget finder ikke grundlag for en ordning, hvorefter alle kæremål fortsat skal indbringes for Højesteret, og foreslår derfor, at kære af SØ- og Handelsrettens afgørelser skal ske til landsretten og i øvrigt efter samme regler, som gælder i dag. Det betyder, at kære af kendelser og beslutninger, der afsiges af SØ- og Handelsretten efter reglerne i retsplejelovens § 253 (om delafgørelser), vil kunne kæres til landsret, hvis landsretten tillader det. I andre tilfælde vil SØ- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kunne kæres til landsret med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

2.1.4. Underudvalgets overvejelser om ændring af SØ- og Handelsrettens kompetenceområde

2.1.4.1. En lille del af de sager, der behandles af SØ- og Handelsretten, er sager, der er henvist af byretterne efter retsplejelovens § 227, dvs. sager, hvor fagkundskab til erhvervsforhold er af væsentlig betydning, herunder vedrørende ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte, og hvor sagen er af principiel karakter.

Underudvalget har overvejet, om der er anledning til at præcisere betingelserne i § 227 på samme måde, som det er nævnt ovenfor under pkt. 2.1.2 med hensyn til § 226. En sådan ændring ville umiddelbart kunne synes nærliggende, men det må indgå i overvejelserne, at præciseringen af betingelserne i § 226 skal ses i lyset af, at udvælgelsen af sager fra landsret til mulig behandling i Højesteret som 2. instans efter forslaget sker ved sagernes henvisning fra byret til landsret, mens udvælgelsen af sager fra SØ- og Handelsret-

ten til behandling i Højesteret som 2. instans først sker ved sagens eventuelle anke til Højesteret.

Underudvalgets forslag, jf. pkt. 2.1.3 ovenfor, betyder derfor, at betingelserne for henvisning fra byret til SØ- og Handelsretten ikke længere vil have samme betydning for, hvilke sager der har direkte ankeadgang til Højesteret.

Det er derfor underudvalgets opfattelse, at det ikke er nødvendigt at foreslå en ændring af § 227 svarende til den ændring, der foreslås af § 226, men at spørgsmålet om at ændre § 227 snarere må indgå i mere generelle overvejelser om SØ- og Handelsrettens kompetenceområde.

2.1.4.2. Det er underudvalgets opfattelse, at spørgsmålet om ændring af betingelserne i § 227 må ses i sammenhæng med hele spørgsmålet om SØ- og Handelsrettens kompetenceområde og dermed i sammenhæng med behovet for, at SØ- og Handelsretten har en vis sagsvolumen.

Det er underudvalgets opfattelse, at der fortsat er grundlag for at udpege sagsområder med sager af en særlig karakter og med et beskedent sagsantal, hvor det er hensigtsmæssigt, at sagerne kan anlægges ved SØ- og Handelsretten som en specialret, hvor der er mulighed for medvirken af specialiserede juridiske dommere og sagkyndige medlemmer.

Det er desuden underudvalgets indtryk, at der er behov for at udvide SØ- og Handelsrettens sagsområde, hvis SØ- og Handelsretten skal kunne opnå en sagsvolumen, der er tilstrækkelig stor til, at retten kan bevare og udbygge sin ekspertise som specialret.

Underudvalget har derfor overvejet, om der er yderligere sagsområder, som kan henlægges til SØ- og Handelsretten. Underudvalget peger i den forbindelse på følgende sagsområder:

- Sager mellem erhvervsdrivende, hvor fagkundskab til sø-, land-, luft- og jernbanetransport har væsentlig betydning.
- Sager, hvor Forbrugerombudsmanden er part, og anvendelsen af lov om finansiel virksomhed har væsentlig betydning.
- Sager, hvor anvendelsen af plantenyhedsloven har væsentlig betydning.
- Sager, hvor anvendelsen af ophavsretslovens regulering af rettigheder til brugskunst og edb-programmer har væsentlig betydning.
- Sager mellem erhvervsdrivende, hvor lov om markedsføring har væsentlig betydning.

For disse sagsområder finder underudvalget, at sager herom skal kunne anlægges ved SØ- og Handelsretten, medmindre parterne har aftalt andet. Alle disse sagsområder har nær tilknytning til eller er nært beslægtede med de sagsområder, som i dag behandles af SØ- og Handelsretten i 1. instans. Der er desuden tale om sager af en særlig karakter, og et beskedent antal, hvorfor det er hensigtsmæssigt, at sagerne kan anlægges ved SØ- og Handelsretten som en specialret, hvor

der er mulighed for medvirken af specialiserede juridiske dommere og sagkyndige medlemmer.

2.1.4.3. Underudvalget har videre overvejet, om der herefter er anledning til at foreslå en ændring af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 227 om henvisning af principielle sager fra byret til SØ- og Handelsretten. Efter denne bestemmelse kan byretten efter anmodning fra en part henvisne en sag, hvor fagkundskab til erhvervsforhold er af væsentlig betydning, herunder vedrørende ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte, til behandling ved SØ- og Handelsretten, hvis sagen er af principiel karakter.

Den foreslåede udvidelse af SØ- og Handelsrettens kompetence indebærer efter underudvalgets opfattelse, at der ikke længere er tilstrækkeligt grundlag for at opretholde en mere generel bestemmelse om henvisning af sager, hvor fagkundskab til erhvervsforhold er af væsentlig betydning. Udvidelsen af SØ- og Handelsrettens kompetence udtømmer så at sige i alt væsentligt behovet for en sådan henvisningsregel og så for så vidt angår principielle sager.

Derimod finder underudvalget, at der er god grund til mere konkret at opretholde henvisningsmuligheden for principielle sager, hvor fagkundskab til ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte har væsentlig betydning. Sager, hvor fagkundskab til ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte har væsentlig betydning, er efter underudvalgets opfattelse mindre egnede til mere generelt at blive henlagt til SØ- og Handelsretten, fordi det i videre omfang end på de andre sagsområder vil være naturligt, at sagerne behandles lokalt ved den enkelte byret. Underudvalget foreslår derfor for så vidt angår disse sager, at de ligesom i dag skal kunne henvises til SØ- og Handelsretten.

2.1.5. Hovedudvalgets overvejelser

Udvalget har drøftet forslagene fra underudvalget og finder, at der samlet set er tale om et afbalanceret og fornuftigt kompromis mellem de forskellige hensyn, som gør sig gældende i forhold til sagstilgangen til Højesteret som 2. instans, og at forslagene kan være med til at sikre, at Højesteret får de rigtige sager, og at sagsbehandlingstiderne ved Højesteret kan nedbringes. Det er således udvalgets opfattelse, at den nødvendige tilpasning af sagstilgangen til Højesteret vil kunne ske, hvis underudvalgets forslag gennemføres.

Det har været drøftet i udvalget, om det kan give anledning til videre overvejelse, at der for principielle sager efter underudvalgets forslag vil være forskel på, om sagen henvises efter retsplejelovens § 226 eller retsplejelovens § 227 med hensyn til muligheden for efterfølgende at få en ankesag behandlet i Højesteret. Hvis en sag henvises til landsretten efter § 226, er der herefter direkte adgang til at få ankesagen behandlet i Højesteret. Hvis en sag derimod henvises til SØ- og Handelsretten efter § 227, kan man først efter, at sagen er afgjort af SØ- og Handelsretten få afklaret, om en ankesag vil blive behandlet i Højesteret.

Det har i forbindelse med disse drøftelser været nævnt, at dette ville kunne få nogle til at fravælge SØ- og Handelsretten for at være sikker på at kunne komme videre til Højesteret, og at dette ville kunne undgås, hvis landsretterne efter anmodning fra en part kunne henvisne en sag, der både opfylder betingelserne i § 226 og i § 227, til behandling i SØ- og Handelsretten som 1. instans, og samtidig tage stilling til, at der dermed er direkte appeladgang til Højesteret.

Udvalget lægger til grund, at forskellen mellem en henvisning efter § 226 og § 227 er begrundet i et ønske om at gøre henvisningsmuligheden til SØ- og Handelsretten lidt bredere, således at der ikke blot kan ske henvisning af sager, der opfylder de særlige krav til, at en eventuel ankesag kan behandles af Højesteret som 2. instans. Hvis en sag opfylder henvisningskriterierne både i § 226 og i § 227, er der reelt tale om, at der for disse sagers vedkommende er en ekstra henvisningsmulighed. Hvis en sådan sag også efter behandling i SØ- og Handelsretten opfylder kriteriet i § 226, vil det i øvrigt være nærliggende at forestille sig, at ankesagen vil kunne behandles i Højesteret efter underudvalgets forslag om anke af domme afsagt af SØ- og Handelsretten.

I udvalgets overvejelse er også indgået, at der er tale om et velafbalanceret forslag, som har vundet tilslutning i alle instanser, og at den nævnte mulighed for, at landsretten tager stilling til, om en sag kan gå direkte fra SØ- og Handelsretten til Højesteret, vil kunne opfattes således, at den ændrer ved balancen i forslaget, bl.a. fordi landsretten ikke vil have samme forudsætning som Højesteret for at afgøre, om den lidt bredere adgang til anke fra SØ- og Handelsretten til Højesteret bør finde anvendelse i den enkelte sag.

2.1.6. Justitsministeriets overvejelser

2.1.6.1. Ved domstolsreformen er det forudsat, at centrale elementer i Højesterets opgaver er at sikre retsenheden og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. Derimod bør Højesterets ressourcer som udgangspunkt ikke benyttes til at behandle sager, hvis udfald i det væsentlige afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår rets anvendelse på områder, hvor de principielle retsspørgsmål allerede er afklaret.

Justitsministeriet finder det afgørende, at det sikres, at Højesteret fortsat kan indtage denne helt centrale rolle i det samlede domstolssystem. Det er i den forbindelse vigtigt, at Højesteret – i overensstemmelse med forudsætningerne bag domstolsreformen – kan koncentrere ressourcerne om behandlingen af principielle sager, som har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen, eller som i øvrigt har væsentlig samfundsmæssig betydning.

Justitsministeriet er enig med udvalget i, at forslagene fra underudvalget kan være med til at sikre, at Højesteret får de rigtige sager, og at sagsbehandlingstiderne ved Højesteret kan nedbringes. Som udvalget finder Justitsministeriet, at

der er tale om et velafbalanceret forslag, ligesom det er væsentligt, at forslaget har tilslutning i alle instanser ved domstolene.

Justitsministeriet er således enig i underudvalget og udvalgets overvejelser og forslag, og lovforslaget er i det væsentlige udformet i overensstemmelse med underudvalgets lovudkast.

Justitsministeriet er enig med udvalget i, at indførelse af en adgang til at kære en henvisning og til at afvise en henvisning, der ikke opfylder betingelserne, i sig selv vil give mulighed for en højere grad af koordinering af praksis om henvisning af sager til behandling i landsret i 1. instans. Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig forslaget om, at landsretterne samler modtagelsen af henviste sager i en enkelt afdeling i hver landsret med det sigte at øge koordineringen af henvisninger. Justitsministeriet tilslutter sig i den forbindelse forslaget om, at landsretterne løbende koordinerer henvisningspraksis ved drøftelser landsretterne imellem og med Højesteret.

2.1.6.2. Justitsministeriet har på baggrund af tilkendegivelser fra interessenter på ophavsretsområdet fundet, at også andre ophavsretssager end sager om brugskunst og edb-programmer bør kunne henvises til Sø- og Handelsretten, hvis sagen er af principiel karakter, og fagkundskab til erhvervsforhold har væsentlig betydning. Der er tale om en mindre udvidelse i forhold til underudvalgets forslag til nyaffattelse af retsplejelovens § 227, som sker med henblik på at sikre, at der ikke er sager om ophavsret, som i dag kan henvises til Sø- og Handelsretten, som fremover vil blive afskåret herfra. Justitsministeriet finder, at der med den foreslåede justering af underudvalgets forslag forsat er den rette balance i det samlede forslag.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1-22 (forslag til retsplejelovens §§ 6, 20, 225, 226, 227, 253, 368, 372, 392, 392 a og 427) og lovforslagets § 2 (forslag til retsafgiftslovens § 8) og bemærkningerne hertil.

2.1.6.3. Som anført ovenfor under pkt. 1 har Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene i juli 2013 afgivet et delnotat om adgang til appel i civile sager. Forslagene i dette delnotat vil indgå i et samlet lovforslag om udmøntning af udvalgets arbejde, som forventes fremsat i februar 2014. Hvis forslagene i det nævnte delnotat gennemføres, vil det kunne give anledning til visse ændringer i forhold til de ændringer, som foreslås med nærværende lovforslag. Justitsministeriet vil i givet fald fremsætte de nødvendige ændringsforslag herom.

2.2. Konsekvensændring af reglerne om varetægtsfængsling

Der foreslås endvidere en mindre ændring af reglerne om varetægtsfængsling af hensyn til retshåndhævelsen. Forslaget er en konsekvens af de ændringer af straffelovens regler om seksualforbrydelser, som trådte i kraft den 1. juli 2013, og skal sikre, at der fremover er samme muligheder for va-

retægtsfængsling af hensyn til retshåndhævelsen, som der var før lovændringen den 1. juli 2013. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 23, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet af betydning.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne af betydning.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder mv.

Udvalgets notat om sagstilgangen til Højesteret har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Højesteret, Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, HK-Landsklubben Danmarks Domstole, Domstolenes Tjenestemandforening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, ADIPA, Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, Børn og Familier, Børnesagens Fællesråd, Børne og kulturchefforeningen, Børns Vilkår, Børnerådet, Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Dansk Journalistforbund, Danske Advokater, Danske Mediers Forum, Danske Regioner, Danske Handicaporganisationer, Dansk Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Psykologforening, Det centrale handicapråd, Danmarks Rederiforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri (DI), Dansk InkassoBrancheforening, Dansk Pantebrevsforening, Retspolitisk Forening, Danske Speditører, De Danske Patentagenters Forening, Det Danske Voldgiftsinstitut, Fagligt Fælles Forbund 3F, Finansrådet, Finans og Leasing, FOA – Fag og Arbejde, Forbrugerrådet, Forbrugerbudsmændene, Forenede Danske Motorejere (FDM), Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Forsikring & Pension, FSR – danske revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Fabu, Foreningen af Danske Døgninstitutioner, Foreningen af Socialchefer i Danmark, ForældreLANDSforeningen (FBU), Domstolenes Tjenestemandforening, HK/

Danmark, HK/kommunal, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, KL, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Kristelig Forening til Bistand for Børn og Unge, Kuratorforeningen, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsorganisationen i Danmark (LO), Landsforeningen Bopam, Landsforeningen af Aktive Bedsteforældre, Landsforeningen af opholdssteder, botilbud og skolebehandlingstilbud (LOS), Landsforeningen af Socialpædagoger, Liberale Er-

hvervs Råd, Plejefamiliernes Landsforening, Realkreditforeningen, Realkreditrådet, Red Barnet, Retssikkerhedsfonden, Socialpædagogernes Landsforbund, Syddansk Universitet, TABUKA, TEKNIQ - Installatørernes Organisation, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Aalborg Universitet, Aarhus Retshjælp og Aarhus Universitet.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning.	Ingen af betydning.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af betydning.	Ingen af betydning.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af betydning.	Ingen af betydning.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen af betydning.	Ingen af betydning.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

(Retsplejeloven)

Til nr. 1 (§ 6)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget til ændring af retsplejelovens § 368 (lovforslagets § 1, nr. 14), om anke af domme, der er afsagt af SØ- og Handelsretten, hvorefter sager behandlet af SØ- og Handelsretten fremover skal kunne ankes til Højesteret, hvis visse betingelser er opfyldt, og i øvrigt til landsretten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 20, stk. 2)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget til ændring af retsplejelovens § 368 (lovforslagets § 1, nr. 14) om anke af domme, der er afsagt af SØ- og Handelsretten, hvorefter sager behandlet af SØ- og Handelsretten fremover skal kunne ankes til Højesteret, hvis visse betingelser er opfyldt, og i øvrigt til landsretten.

SØ- og Handelsretten kan efter retsplejelovens § 16 tiltrædes af 2 eller 4 sagkyndige medlemmer. I borgerlige sager, der behandles ved byretten i 1. instans, kan retten tiltrædes af 2 sagkyndige medlemmer.

Det foreslås derfor, at landsretten i ankesager, der i 1. instans er behandlet under medvirken af sagkyndige, kan bestemme, at retten under hovedforhandlingen skal tiltrædes af indtil det samme antal sagkyndige, som har medvirket i 1. instans. Det er ikke et krav, at der anvendes samme antal

sagkyndige som i 1. instans. Hvis landsretten bestemmer, at retten skal tiltrædes af sagkyndige, kan landsretten således vælge et mindre antal sagkyndige end i 1. instans, hvis dette vurderes hensigtsmæssigt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3-7 (§ 225, stk. 2)

Det foreslås, at SØ- og Handelsrettens sagsområde udvides med nogle sagsområder, som har nær tilknytning til de sagsområder, som efter de gældende regler behandles af SØ- og Handelsretten i 1. instans.

Det foreslås nærmere, at SØ- og Handelsrettens kompetence til at behandle civile sager udvides med følgende sager:

- Sager mellem erhvervsdrivende, hvor fagkundskab til sø-, land-, luft- og jernbanetransport har væsentlig betydning.
- Sager, hvor Forbrugerombudsmanden er part, og anvendelsen af lov om finansiel virksomhed har væsentlig betydning.
- Sager, hvor anvendelsen af plantenyhedsloven har væsentlig betydning.
- Sager, hvor anvendelsen af ophavsretslovens regulering af rettigheder til brugskunst og edb-programmer har væsentlig betydning.
- Sager mellem erhvervsdrivende, hvor lov om markedsføring har væsentlig betydning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.4, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 (§ 226, stk. 1)

For at skabe større sikkerhed for, at de sager, der indbringes for Højesteret, er egnede til at sikre, at domstolsreformens mål vedrørende Højesterets rolle kan nås, foreslås det, at betingelserne for, at en sag kan henvises fra byretten til behandling i landsretten i 1. instans – og dermed indbringes direkte for Højesteret som 2. instans – tydeliggøres ved at indskrive betingelserne i selve loven.

Det foreslås nærmere, at en sag kan henvises fra byretten til landsretten til behandling i 1. instans, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.

Vurderingen af, om en sag har "principiel karakter", forudsættes at være den samme som hidtil. Det drejer sig således navnlig om sager, der vedrører lovfortolkning, eller som i øvrigt angår et principielt retligt spørgsmål. Uden for kategorien af sager af principiel karakter falder således fortsat f.eks. sager, hvis afgørelse hovedsagelig beror på en konkret bevismæssig vurdering eller på en skønsmæssig afvejning af en række momenter, hvor denne afvejning er uden viderekædende betydning.

Henvisning kan kun ske, hvis sagen ud over sin principielle karakter også har en generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller en væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt. Der vil efter omstændighederne være tale om en skønspregt vurdering, hvor det navnlig må indgå, om sagen efter sin karakter er egnet til at sikre, at domstolsreformens mål vedrørende Højesterets rolle kan sikres, og derfor bør kunne indbringes for Højesteret som 2. instans uden særlig tilladelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9 (§ 226, stk. 4, 2. pkt.)

Det foreslås at ophæve bestemmelsen om, at en kendelse, hvorved sagen henvises til behandling ved landsretten, ikke kan indbringes for højere ret.

Dette skal medvirke til at skabe større sikkerhed for og koordinering af, at de sager, der indbringes for Højesteret som 2. instans, er egnede til at sikre, at domstolsreformens mål vedrørende Højesterets opgaver og rolle kan nås.

En kendelse om, at sagen skal henvises, vil herefter kunne kæres til landsretten efter retsplejelovens § 389 (som ikke foreslås ændret). Landsrettens afgørelse i kæresagen vil kunne indbringes for Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2 (der med lovforslaget bliver stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 19).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10 (§ 226, stk. 5)

For at understøtte, at de sager, der kan indbringes for Højesteret som 2. instans, er egnede til at sikre, at domstolsreformens mål vedrørende Højesterets rolle og opgaver kan nås, foreslås det som noget nyt, at landsretten af egen drift skal påse, at betingelserne for henvisning er opfyldt.

Landsretten skal herefter afvise en henvisning fra byret til landsret, hvis betingelserne for henvisning ikke er opfyldt. Det foreslås i den forbindelse, at en sådan afvisning skal kunne kæres til Højesteret uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. lovudkastets § 1, nr. 19 (forslag til retsplejelovens § 392, stk. 2).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11 (§ 227)

Det foreslås, at bestemmelsen om henvisning af sager fra byret til Sø- og Handelsretten fremover alene skal vedrøre sager om ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte og visse sager om ophavsret. Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at udvide Sø- og Handelsrettens kompetence, jf. lovforslagets § 1, nr. 3-7 (forslag til retsplejelovens § 225, stk. 2).

Det foreslås med *stk. 1* at opretholde byrettens adgang til at henvise en sag vedrørende ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte til behandling ved Sø- og Handelsretten, hvis sagen er af principiel karakter, og fagkundskab til arbejdsmarkedsforhold har væsentlig betydning. Henvisning vil kunne ske efter anmodning fra en part.

Det foreslås i *stk. 2* desuden at opretholde byrettens adgang til at henvise en sag om ophavsret, som ikke er omfattet af retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 4, til Sø- og Handelsretten, hvis sagen er af principiel karakter, og fagkundskab til erhvervsforhold har væsentlig betydning. Henvisning kan ske efter anmodning fra en part.

Henvisningen i stk. 2 til § 226, stk. 2-4, indebærer bl.a., at såvel en henvisning som en nægtet henvisning kan kæres til landsret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Det er ikke fundet påkrævet tillige at henvise til den foreslåede nye bestemmelse i § 226, stk. 5, (jf. lovforslagets § 1, nr. 10), idet der ikke er fundet anledning til at foreslå, at Sø- og Handelsretten skal kunne afvise en henvisning. De hensyn, der ligger bag forslaget om adgang for landsretten til at afvise en henvisning fra byretten, gør sig ikke gældende ved henvisning til Sø- og Handelsretten, fordi afgørelsen af, om en dom afsagt af Sø- og Handelsretten vil kunne indbringes for Højesteret som 2. instans, ikke træffes ved henvisningen til Sø- og Handelsretten, men først ved en senere anke af dommen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.4, 2.1.5, og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12 (§ 253, stk. 4)

Særskilte afgørelser, der er truffet efter retsplejelovens § 253, kan i visse tilfælde indbringes for højere ret, hvis den højere ret tillader dette, jf. § 253, stk. 4.

Det foreslås, at en sådan tilladelse til anke eller kære af en afgørelse, der er truffet af SØ- og Handelsretten, skal indhentes fra landsret eller Højesteret i overensstemmelse med reglerne i de foreslåede bestemmelser i § 368, stk. 4 og 5, (jf. lovforslagets § 1, nr. 14) og § 392 a (jf. lovforslagets § 1, nr. 21).

Forslaget tilsigter, at tilladelse til at anke og kære sådanne afgørelser indhentes efter samme principper som foreslås for valget af appelinstant for SØ- og Handelsrettens afgørelser med hensyn til anke af domme og kære af kendelser og beslutninger.

For så vidt angår valget af appelinstant foreslås det i retsplejelovens § 368, stk. 4 og 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 14, at anke af SØ- og Handelsrettens domme til Højesteret kun kan ske, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans. I andre tilfælde kan dommen indbringes for landsret.

Hvis der efter § 253, stk. 4, kræves tilladelse fra den højere ret til særskilt indbringelse af domme afsagt af SØ- og Handelsretten efter § 253, vil en sådan tilladelse derfor skulle indhentes hos enten Højesteret eller landsretten efter de foreslåede bestemmelser i § 368, stk. 4 og 5.

Kære af kendelser og beslutninger, der afsiges eller træffes af SØ- og Handelsretten, vil i alle tilfælde skulle ske til landsretten, jf. den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 392 a (lovforslagets § 1, nr. 21).

Såfremt der efter § 253, stk. 4, kræves tilladelse fra den højere ret til særskilt indbringelse af kendelser og beslutninger, som SØ- og Handelsretten har truffet efter § 253, vil sådan tilladelse derfor i alle tilfælde skulle indhentes hos landsretten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13 (§ 368, stk. 3)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget til retsplejelovens § 368, stk. 4-6 (jf. lovforslagets § 1, nr. 14), om anke af domme, der er afsagt af SØ- og Handelsretten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14 (§ 368, stk. 4-6)

Det foreslås, at sager behandlet af SØ- og Handelsretten fremover skal kunne ankes til Højesteret, hvis visse betingelser er opfyldt, og i øvrigt til landsretten.

Det foreslås således i *stk. 4*, at anke til Højesteret af domme afsagt af SØ- og Handelsretten som udgangspunkt skal opfylde de krav, der med forslaget til retsplejelovens § 226, stk. 1, (lovforslagets § 1, nr. 8), er opstillet for at henvise en sag fra byret til landsret med deraf følgende adgang til direkte anke til Højesteret. Domme, der er afsagt af SØ- og Handelsretten, kan således ankes til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.

Der kan dog inden for SØ- og Handelsrettens særlige sagsområde være sager, hvor der kan siges at være andre særlige grunde, herunder sagens internationale karakter, der vil kunne tale for, at sagen skal kunne afgøres af Højesteret som 2. instans. Det foreslås derfor, at det almindelige kriterium for behandling i Højesteret som 2. instans – at sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt – i forhold til sager fra SØ- og Handelsretten suppleres med en mulighed for anke til Højesteret, når der foreligger ”andre særlige grunde” hertil.

Hvis sagen ikke opfylder de nævnte betingelser, eller hvis parterne foretrækker det, kan anke ske til landsret.

Anke sker til den landsret, som efter bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 22 har den stedlige kompetence.

Hvis den part, som anker sagen, vælger at anke til landsretten, har øvrige parter i sagen efter forslaget til *stk. 5* krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i *stk. 4*, 2. pkt., er opfyldt. Det gælder uanset, om den anden part alene vil påstå stadfæstelse af dommen. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Afgørelsen af, om betingelserne for anke til Højesteret er opfyldt, skal efter forslaget til *stk. 6* træffes af Højesteret, som afviser anken, hvis betingelserne ikke er opfyldt.

Hvis sagen er anket til Højesteret, og Højesteret afviser anken, kan appellanten herefter indbringe sagen for landsret. Dette skal ske inden den ordinære ankefrists udløb, eller – hvis der er mindre end 2 uger tilbage af den ordinære ankefrist – inden 2 uger efter afsigelsen af Højesterets kendelse om ankens afvisning. Fristen for at indbringe sagen for landsretten vil således i alle tilfælde være mindst 2 uger. Hvis fristen overskrides, finder retsplejelovens § 372, stk. 2, 3.-7. pkt., (der ikke foreslås ændret) tilsvarende anvendelse. Henvisningen sikrer, at det præciseres, at denne situation er omfattet af reglerne om oprejsningsbevilling.

Hvis sagen oprindeligt er anket til landsret, og en anden part har ønsket sagen behandlet for Højesteret og derfor indgivet et svarskrift herom, fortsætter sagens behandling ved landsretten, hvis Højesteret afviser denne parts anmodning om at behandle sagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 15 (§ 368, stk. 8)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget til nyt stk. 9 i retsplejelovens § 368 (jf. lovforslagets § 1, nr. 16).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16 (§ 368, stk. 9)

Det foreslås, at reglerne om anke og om valg af ankeinstans ved anke af domme afsagt af SØ- og Handelsretten, jf. stk. 4-6, (lovforslagets § 1, nr. 14), også skal finde anvendelse, hvis der er tale om særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af SØ- og Handelsretten.

Særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af SØ- og Handelsretten vil fortsat kræve tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Det gælder uanset, om anken skal behandles i Højesteret eller i landsret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17 (§ 372, stk. 1)

Det foreslås, at ankefristen både ved anke fra SØ- og Handelsretten til Højesteret og til landsret er 8 uger.

Til nr. 18 (§ 392, stk. 1)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 1, nr. 12 og 21, om kære af kendelser og beslutninger afsagt af SØ- og Handelsretten.

Til nr. 19 (§ 392, stk. 2)

Det foreslås, at en kendelse, hvor landsretten afviser en sag, der er henvist fra byret til landsret, skal kunne kæres til Højesteret uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 20 (§ 392, stk. 3)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 1, nr. 21, om kære af kendelser og beslutninger afsagt af SØ- og Handelsretten.

Til nr. 21 (§ 392 a)

Det foreslås, at kære af kendelser og beslutninger afsagt og truffet af SØ- og Handelsretten i alle tilfælde skal ske til landsretten og i øvrigt efter samme regler, som gælder i dag. Det betyder, at særskilt kære af kendelser og beslutninger, der afsiges af SØ- og Handelsretten efter reglerne i retsplejelovens § 253 (som ændret ved lovforslagets § 1, nr. 12), og hvor kære kræver tilladelse fra den højere ret, vil kunne kæres til landsret, såfremt landsretten tillader det. I andre tilfælde vil SØ- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kunne kæres til landsret med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 22 (§ 427, stk. 2)

Det foreslås, at afgørelser om forbud og påbud truffet af SØ- og Handelsretten fremover skal kæres til landsretten i den kreds, hvor sagen skulle have været anlagt, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved SØ- og Handelsretten, i overensstemmelse med den generelle regel i retsplejelovens § 392 a om kære af SØ- og Handelsrettens kendelser og beslutninger, jf. lovforslaget § 1, nr. 21.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 23 (§ 762, stk. 2, nr. 2)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lov nr. 633 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v. (Seksualforbrydelser), der trådte i kraft den 1. juli 2013.

Retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, giver mulighed for at varetægtsfængsle en sigtet, når der foreligger en særligt bestyret mistanke om, at sigtede har begået en overtrædelse af nærmere angivne bestemmelser i straffeloven, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Før den nævnte lovændring, der trådte i kraft den 1. juli 2013, henviste retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, bl.a. til straffelovens § 222 og §§ 224 og 225, jf. § 222, om henholdsvis samleje med barn under 15 år, anden heteroseksuel kønslig omgængelse end samleje med barn under 15 år og kønslig omgængelse med et barn under 15 år af samme køn. Der var på denne baggrund – når betingelserne i øvrigt var opfyldt – hjemmel til varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, nr. 2, bl.a. af personer, der var sigtet for et seksuelt forhold til et barn under 15 år.

Ved den nævnte lovændring blev kriminaliseringen af seksuelle forhold til børn under 12 år flyttet til straffelovens § 216, stk. 2, og straffelovens § 222 omfatter nu kun seksuelle forhold til børn på 12-14 år. Endvidere blev straffelovens §§

224 og 225 slået sammen til en ny § 225 om andet seksuelt forhold end samleje, idet det ved lovændringen endvidere var forudsat, at "samleje" fremover også ville omfatte analt samleje.

Retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, blev ændret ved den nævnte lovændring, bl.a. således at henvisningen til §§ 224 og 225 blev ændret til en henvisning til § 225, men der blev ikke indsat en henvisning til straffelovens § 216, stk. 2.

Der er derfor i dag – når betingelserne i øvrigt er opfyldt – hjemmel til varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, nr. 2, bl.a. af personer, der er sigtet for et seksuelt forhold til et barn på 12-14 år, hvorimod der ikke længere er hjemmel til varetægtsfængsling efter denne bestemmelse af personer, der er sigtet for et seksuelt forhold til et barn under 12 år.

Den manglende hjemmel til varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, nr. 2, i sager om seksuelt forhold til et barn under 12 år har ikke praktisk betydning i sager om samleje med barn under 12 år, jf. straffelovens § 216, stk. 2. Dette skyldes, at den forventede straf i sådanne sager, hvis sigtede findes skyldig, vil være en sådan langvarig fængselsstraf, som giver mulighed for – når betingelserne efter § 762, stk. 2, i øvrigt er opfyldt – varetægtsfængsling efter bestemmelsen i § 762, stk. 2, nr. 1.

Derimod vil der kunne tænkes tilfælde, hvor en person, der er sigtet for andet seksuelt forhold til barn under 12 år, jf. straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 2, hverken vil kunne varetægtsfængsles efter § 762, stk. 2, nr. 1, eller efter § 762, stk. 2, nr. 2, selv om de øvrige betingelser efter § 762, stk. 2, er opfyldt.

På denne baggrund foreslås det at indsætte en henvisning til straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 2, i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2. Forslaget indebærer, at der igen – som det var tilfældet før den 1. juli 2013 – bliver hjemmel til – når betingelserne i øvrigt er opfyldt – efter § 762, stk. 2, nr. 2, at varetægtsfængsle personer, som er sigtet for andet seksuelt forhold end samleje til barn under 12 år.

Betingelserne for varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, nr. 2, foreslås i øvrigt ikke ændret. Der er således i de pågældende sager tale om en i forhold til retstilstanden før den 1. juli 2013 uændret mulighed for varetægtsfængsling.

Til § 2

(Retsafgiftsloven)

Det foreslås, at der i tilfælde, hvor Højesteret afviser anke af en dom fra Sø- og Handelsretten, fordi betingelserne i den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 368, stk. 4 (lovforslagets § 1, nr. 14), ikke er opfyldt, ikke skal betales retsafgift på ny, hvis den, der har indbragt sagen for Højesteret, derefter indbringer sagen for landsretten inden udløbet af den ordinære ankefrist eller – hvis der er mindre end 2 uger tilbage af den ordinære ankefrist – inden 2 uger efter afsigelsen af Højesterets kendelse om ankens afvisning, jf. lovforslagets § 1, nr. 14.

Til § 3

(Konkursloven)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget til ændring af retsplejelovens § 392 (jf. lovforslagets § 1, nr. 19 og 20), hvorefter den nugældende § 392, stk. 2, bliver stk. 3.

Til § 4

(Ikrafttræden)

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. februar 2014, jf. *stk. 1*.

Loven finder alene anvendelse på afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden, jf. *stk. 2*. For afgørelser truffet før lovens ikrafttræden finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Reglerne om retternes saglige kompetence, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3-11, finder anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. *stk. 3*.

Til § 5

(Territorial gyldighed)

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, jf. *stk. 1*, men at lovens § 3 (ændring af konkursloven) kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger, jf. *stk. 2*.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1139 af 24. september 2013, som ændret ved § 1 i lov nr. 1242 af 18. december 2012, foretages følgende ændringer:

§ 6. Landsretternes domsmyndighed omfatter dels behandling og påkendelse i 1. instans af retssager i det omfang, som bestemmes ved reglerne i denne lov, dels prøvelse i 2. instans af byretternes behandlinger og afgørelser overensstemmende med de nævnte regler. Endvidere kan kære rejses for landsretten over byrettens afgørelser vedrørende de i § 11, stk. 2, nr. 2 og 4, omhandlede forhold og over Tinglysningens afgørelser.

1. I § 6, 1. pkt., indsættes efter »byretternes«: »og Sø- og Handelsrettens«.

§ 20. ...

Stk. 2. I ankesager i landsretten, der i 1. instans er behandlet under medvirken af sagkyndige i medfør af stk. 1, kan retten bestemme, at retten under hovedforhandlingen skal tiltrædes af 2 sagkyndige medlemmer. 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse under landsrettens behandling af kæresager om midlertidige afgørelser om forbud eller påbud, der er afgjort ved byretten eller Sø- og Handelsretten i 1. instans under medvirken af sagkyndige.

2. § 20, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* I ankesager i landsretten, der i 1. instans er behandlet under medvirken af sagkyndige, kan retten bestemme, at retten under hovedforhandlingen skal tiltrædes af indtil samme antal sagkyndige, som har medvirket i 1. instans.«

Stk. 3-5. ...

§ 225...

Stk. 2. Medmindre parterne har aftalt andet, kan endvidere følgende sager anlægges ved Sø- og Handelsretten:

- 1) Internationale sager, hvor fagkundskab til internationale erhvervsforhold har væsentlig betydning.
- 2) sager, hvor Forbrugerombudsmanden er part og anvendelsen af lov om markedsføring eller lov om betalingstjenester og elektroniske penge har væsentlig betydning,
- 3) sager, hvor anvendelsen af varemærkeloven, fællesmærkeloven, designloven, patentloven, lov om brugsmodeller eller lov om beskyttelse af halvlederprodukters udformning (topografi) har væsentlig betydning, og
- 4) sager, hvor anvendelsen af konkurrenceloven har væsentlig betydning.

3. I § 225, stk. 2, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) sager mellem erhvervsdrivende, hvor fagkundskab til sø-, land-, luft- og jernbanetransport har væsentlig betydning,«

Nr. 2-4 bliver herefter nr. 3-5.

4. I § 225, stk. 2, nr. 2, der bliver nr. 3, indsættes efter »lov om markedsføring«: », lov om finansiel virksomhed«.

5. § 225, stk. 2, nr. 3, der bliver nr. 4, affattes således:

»4) sager, hvor anvendelsen af varemærkeloven, fællesmærkeloven, designloven, patentloven, lov om brugsmodeller, lov om beskyttelse af halvlederprodukters udformning (topografi), plantenyhedsloven eller ophavsretslovens regulering af rettigheder til brugskunst eller edb-programmer har væsentlig betydning,«

6. I § 225, stk. 2, nr. 4, der bliver nr. 5, ændres »betydning.« til: »betydning, og«.

Stk. 3. Anlægges en sag, der er omfattet af stk. 2, ved byretten, henviser retten efter anmodning fra en part sagen til Sø- og Handelsretten. § 226, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

§ 226. Byretten kan efter anmodning fra en part henvise en sag til behandling ved landsret, hvis sagen er af principiel karakter.

Stk. 2-3. ...

Stk. 4. Afgørelse af, om sagen skal henvises eller ikke, træffes ved kendelse. En kendelse, hvorved sagen henvises, kan ikke indbringes for højere ret.

§ 227. Byretten kan efter anmodning fra en part henvise en sag, hvor fagkundskab til erhvervsforhold er af væsentlig betydning, herunder vedrørende ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte, til behandling ved Sø- og Handelsretten, hvis sagen er af principiel karakter.

Stk. 2. Reglerne i § 226, stk. 2-4, finder tilsvarende anvendelse.

§ 253. ...

Stk. 4. De i stk. 3 nævnte afgørelser kan først indbringes for højere ret i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes, eller den højere ret har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Anmodning om sådan tilladelse skal indgives til den højere ret inden udløbet af den almindelige frist for indbringelse af afgørelsen. Meddeles tilladelsen, skal sagen indbringes for den overordnede ret inden 4 uger.

§ 368. Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt ta-

7. I § 225, stk. 2, indsættes som nr. 6:

»6) sager mellem erhvervsdrivende, hvor anvendelse af lov om markedsføring har væsentlig betydning.«

8. I § 226, stk. 1, indsættes efter »principiel karakter«: »og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt«.

9. § 226, stk. 4, 2. pkt., ophæves.

10. I § 226 indsættes som stk. 5:

»*Stk. 5.* Landsretten påser af egen drift, at betingelserne for henvisning i stk. 1 er opfyldt. Er betingelserne ikke opfyldt, afviser landsretten at behandle sagen i 1. instans og sender sagen til byretten til fortsat behandling. Landsrettens afgørelse træffes ved kendelse.«

11. § 227 affattes således:

»**§ 227.** Byretten kan efter anmodning fra en part henvise en sag vedrørende ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte til behandling ved Sø- og Handelsretten, hvis sagen er af principiel karakter, og fagkundskab til arbejdsmarkedsforhold har væsentlig betydning.

Stk. 2. Byretten kan efter anmodning fra en part henvise en sag om ophavsret, som ikke er omfattet af § 225, stk. 2, nr. 4, til Sø- og Handelsretten, hvis sagen er af principiel karakter, og fagkundskab til erhvervsforhold har væsentlig betydning.

Stk. 3. Reglerne i § 226, stk. 2-4, finder tilsvarende anvendelse.«

12. I § 253, stk. 4, indsættes efter 2. pkt.:

»For afgørelser, der er truffet af Sø- og Handelsretten, indgives anmodningen om tilladelse til landsret eller Højesteret efter reglerne i § 368, stk. 4 og 5, og § 392 a.«

ler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans og af SØ- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 5. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af SØ- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt til Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

§ 372. Ankefristen er 4 uger ved anke fra byret til landsret og 8 uger ved anke fra landsret og fra SØ- og Handelsretten til Højesteret. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2-3. ...

§ 392. Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret eller af SØ- og Handelsretten efter reglerne i

13. I § 368, *stk. 3*, udgår »og af SØ- og Handelsretten«.

14. I § 368 indsættes efter *stk. 3* som nye stykker:

»*Stk. 4.* Domme, der er afsagt af SØ- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret eller landsret. Anke kan ske til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans. Anke til landsret sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved SØ- og Handelsretten.

Stk. 5. Når en part anker en dom afsagt af SØ- og Handelsretten til landsret, har andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i *stk. 4, 2. pkt.*, er opfyldt. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Stk. 6. Højesteret påser af egen drift, at betingelserne i *stk. 4, jf. stk. 5*, for anke til Højesteret er opfyldt. Er betingelserne for anke til Højesteret ikke opfyldt, afviser Højesteret anken ved kendelse. I de tilfælde, der er nævnt i *stk. 4*, kan sagen herefter inden den ordinære ankefrists udløb, eller, hvis den ordinære ankefrist udløber inden 2 uger, inden 2 uger efter afsigelsen af Højesterets kendelse om ankens afvisning, indbringes for landsretten. Indbringes sagen senere, finder § 372, *stk. 2, 3.-7. pkt.*, tilsvarende anvendelse. I de tilfælde, der er nævnt i *stk. 5*, fortsættes sagens behandling ved landsretten.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter *stk. 7 og 8*.

15. I § 368, *stk. 5*, der bliver *stk. 8*, udgår »til Højesteret«.

16. I § 368 indsættes som *stk. 9*:

»*Stk. 9.* Ved særskilt anke af en bestemmelse om sagsomkostninger i en dom, der er afsagt af SØ- og Handelsretten, finder *stk. 4-6* tilsvarende anvendelse.«

17. § 372, *stk. 1*, affattes således:

»Ankefristen er 4 uger ved anke fra byret til landsret og 8 uger ved anke fra landsret til Højesteret. Ankefristen er 8 uger ved anke fra SØ- og Handelsretten til Højesteret eller til landsret. Fristen regnes fra dommens afsigelse.«

18. I § 392, *stk. 1*, udgår »eller af SØ- og Handelsretten«.

§ 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, såfremt Højesteret tillader det, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. I andre tilfælde kan landsrettens eller Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 427. ...

Stk. 2. Sø- og Handelsrettens afgørelser om forbud og påbud, herunder en afgørelse om ophævelse af forbud eller påbud eller en selvstændig afgørelse om betaling af de omkostninger, der er forbundet med behandlingen af spørgsmålet, træffes ved kendelse, der kan kæres til Østre Landsret. Kapitel 53 finder tilsvarende anvendelse. Kære har ikke opsættende virkning for afgørelsen om forbud og påbud.

§ 762. En sigtet kan varetægtsfængsles, når der er begrundet mistanke om, at han har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, såfremt lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og

- 1) der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at han vil unddrage sig forfølgningen eller fuldbyrdelsen, eller
- 2) der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at han på fri fod vil begå ny lovovertrædelse af den foran nævnte beskaffenhed, eller
- 3) der efter sagens omstændigheder er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre.

19. I § 392 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* En kendelse om afvisning, der afsiges af en landsret efter § 226, stk. 5, kan kæres til Højesteret.«
Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

20. I § 392, *stk. 2, 1. pkt.*, som bliver stk. 3, 1. pkt., udgår »eller Sø- og Handelsrettens«.

21. Efter § 392 indsættes:

»§ 392 a. Kendelser og beslutninger, der afsiges af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253, kan kæres til landsretten, hvis landsretten tillader det, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. I andre tilfælde kan Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.«

22. I § 427, *stk. 2*, ændres »Østre Landsret.« til: »den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.«.

Stk. 2. En sigtet kan endvidere varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at han har begået

- 1) en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, og som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod, eller
- 2) en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 123, § 134 a, § 192 a, stk. 2, § 218, § 222, § 225, jf. § 218 eller § 222, § 235, stk. 1, §§ 244-246, § 250 eller § 252 eller en overtrædelse af straffelovens § 232 over for et barn under 15 år, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Stk. 3....

§ 8. Afvises en sag, fordi retten ikke er kompetent, svares ikke ny afgift, såfremt sagen anlægges på ny inden 3 måneder efter afvisningen. Det samme gælder, hvis sagen hæves af samme grund, eller fordi begge parter udebliver. Fristen regnes i så fald fra den dag, hvortil sagen sidst har været berammet.

§ 254. Procesbevillingsnævnet kan tillade, at landsrettens afgørelse indbringes for Højesteret. Retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. og 3. pkt., og stk. 2, samt § 392, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

23. I § 762, stk. 2, nr. 2, indsættes efter »225, jf.«: »§ 216, stk. 2,«.

§ 2

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, som ændret ved senest § 1 i lov nr. 519 af 28. maj 2013, foretages følgende ændring:

1. I § 8 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Afvises anke af Højesteret efter retsplejelovens § 368, stk. 6, jf. stk. 4, svares ikke ny afgift, hvis den, der har indbragt sagen for Højesteret, derefter rettidigt indbringer sagen for landsretten.«

§ 3

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 217 af 15. marts 2011, som ændret ved § 1 i lov nr. 429 af 1. maj 2013, foretages følgende ændring:

1. I § 254 ændres »§ 392, stk. 2,« til: »§ 392, stk. 3,«.

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. februar 2014.

Stk. 2. Loven finder alene anvendelse på afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden. For afgørelser truffet før lovens ikrafttræden finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 3. Reglerne om retternes saglige kompetence, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3-11, finder anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden.

§ 5

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 3 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.